

Liever lezen, muzisch lezen

Waarom lezen wij?

Workshop 21 april 2022
PXL Liever lezen!

Michelle Dewulf en Marie Claesen

**DE HOGESCHOOL
MET HET NETWERK**

Elfde-Liniestraat 24, 3500 Hasselt, www.pxl.be

Welkom!

Michelle Dewulf

Lector lager en
secundair onderwijs

Onderzoeker

Coördinator postgraduaat
hoogbegaafdheid

michelle.dewulf@pxl.be

Marie Claesen

Lector kleuter- en secundair
onderwijs

Onderzoeker

marie.claesen@pxl.be

Lezen op school: Liever lezen!

WIE? PXL-Onderwijsinnovatie Liever lezen!, Educatief centrum WilleWete, 12 basisscholen en 8 scholen voortgezet onderwijs, 4 bibliotheken

WAT? Leraren ondersteunen om het leesplezier en de leescompetentie van leerlingen te versterken

- 1.actualiseren van een gedragen schoolbreed leesbeleid als onderdeel van het talenbeleid
- 2.integreren principes muzisch taalonderwijs voor leesmotivatie en begrijpend lezen
- 3.Effectmeting: start- en eindscreening met behulp van de Leesscan

WAAR? Belgisch-Limburg

HOE? Lerende netwerken voor alle partners in combinatie met coachings op maat van elke school

WANNEER? 1 september 2020 t.e.m. 31 augustus 2022

FINANCIERING? Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts, beleidsmaatregel ter versterking van het leesonderwijs op school, gecoördineerd door de Vlaamse overheid Departement Onderwijs.

Een gedragen leesbeleid

1. EEN GEDREVEN LEESTEAM

2. LEESSCAN, SCHOOLCONTEXT EN -WAARDEN,
BRAINSTORM BELANG VAN LEZEN

3. NAVORMINGEN, PROFESSIONELE
LEERGEMEENSCHAPPEN

4. DOELSTELLINGEN EN ACTIES

- VAN SCHOOLVISIE NAAR LEESVISIE
- STRATEGISCHE DOELEN EN CONCRETE ACTIES

5. EFFECTMETING, EVALUATIE

Een gedragen leesbeleid

- **SCHOOLVISIE**

Welke waarden streeft je school na? Hoe kunnen jullie deze waarden vertalen in een visie voor taalstimulering en leesbeleid?

- **SCHOOLCONTEXT**

Wat is het profiel van de school? Wat zijn de kenmerken van de leerlingpopulatie?

- **BRAINSTORM**

Wat verstaan jullie onder talenbeleid/leesbeleid? Wat zijn de sterktes en de opportuniteiten voor leesbevordering en leesplezier? Waarom is lezen zo belangrijk voor jullie leerlingen? Wat verstaan jullie onder kwaliteitsvolle interacties? Wat mogen ouders en leerlingen verwachten? Welke rol mogen zij opnemen?

- **UITSCHRIJVEN LEESVISIE, DOELSTELLINGEN EN ACTIES**

Welke visie onderschrijven jullie als team? Welke doelen en concrete acties plannen jullie op korte, middellange en lange termijn voor het talenbeleid?

- **EVALUATIE**

Hoe zullen jullie meten of de inspanningen ook het gewenste effect opleveren?

Kwaliteitsvol leesonderwijs: 5 sleutels voor begrijpend lezen

peuters - K3

- Ontluikende geletterdheid
- Begrijpend luisteren
- Fonemisch bewustzijn
- Motorische ontwikkeling

L1 - L2

- Technisch lezen!
- Blijven voorlezen
- Van zodra het kan functioneel begrijpend lezen inbouwen

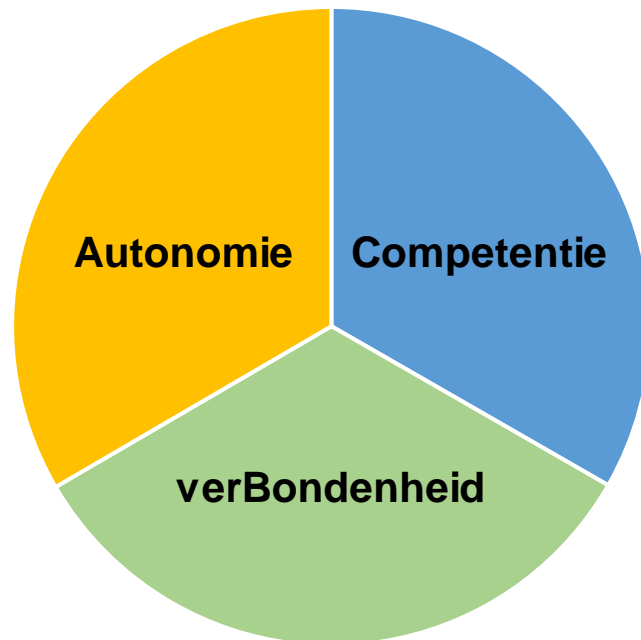
L3 - L6

- Begrijpend lezen in functionele, motiverende en geïntegreerde taken
- Technisch lezen tijdens allerlei leesopdrachten

Intrinsieke leesmotivatie

Zelfdeterminatietheorie Ryan & Deci (ABC)

Leescirkel Aidan Chambers

Taalstimulering bij (voor)lezen

'Heb jij misschien Olifant gezien?' (David Barrow)

Taalstimulering bij (voor)lezen: open vragen

Rangschik de vragen van minder naar meer uitdagend. Kan je voor elke vraag een andere vraag op hetzelfde niveau bedenken?

1. Welke andere dieren zou je nog gemakkelijk kunnen vinden?
2. Is de hond een betere zoeker dan de jongen? Hoe weet je dat?
3. Heeft Olifant gelijk als hij zegt dat hij heel erg goed is in verstoppertje?
Hoe komt het dat je dat denkt?
4. Hoe kwam het dat papa Olifant niet zag?
5. Waar verstopt Olifant zich, kan je enkele verstopplekken noemen?

Begrijpend luisteren voor jonge kinderen

De basis voor begrijpend lezen wordt gelegd in het kleuteronderwijs

Niveaus van vragen stellen volgens een aangepaste versie van de Taxonomie van Bloom (Krathwohl, 2002)

<http://begrijpendluisterenvoorkleuters.nl>

Nu jij!

Hoe zou het verhaal verdergaan? Wie is Zoef? Wat zegt hij over zichzelf? Denk je dat dit klopt?

Denk hier even over na, neem je blad papier erbij en teken het vervolg in één of enkele tekeningen.

Binnen 5 minuten bespreken we jullie bevindingen.

Vragen voor begrijpend lezen/luisteren

Niveau 1: Onthouden

Doel?

Onthouden van eerder geleerde kennis.

Sleutelwoorden:

vertel na
onthoud
herinner
Herken

Niveau 2: Begrijpen

Doel?

Betekenis kunnen verlenen aan tekst en illustraties. Over begripsvragen moet je nadenken: je moet eerder verworven kennis en inzicht gebruiken.

Sleutelwoorden:

omschrijf
vat samen
leg uit
voorspel
Bespreek

Niveau 3: Toepassen

Doel?

Kennis in een nieuwe situatie kunnen gebruiken om een probleem op te lossen. Je moet bijvoorbeeld de relatie kunnen leggen tussen een prentenboek en een concrete situatie.

Sleutelwoorden:

pas toe
los op
demonstreer (laat zien)

Vragen voor begrijpend lezen/luisteren

Niveau 4: Analyseren

Doel?

Een probleem kunnen vereenvoudigen door het op te splitsen en de samenhang te zien.

Sleutelwoorden:

vergelijk
orden
classificeer
verbind / zoek overeenkomsten
leid af (oorzaak-gevolg)

Niveau 5: Evalueren

Doel?

Een oordeel kunnen vormen en kritisch kunnen reflecteren.

Sleutelwoorden:

beoordeel
waardeer
beslis
adviseer

Niveau 6: Creëren

Doel?

Met eigen kennis en inzicht nieuwe ideeën kunnen bedenken.

Sleutelwoorden:

bedenk
maak
onderzoek
vind uit

Muzisch taalonderwijs voor leesmotivatie

1. Kies een boek dat aansluit bij de doelgroep.
2. Lees enkele pagina's, een hoofdstuk, expressief voor of laat het voorlezen door een vlotte lezer.
3. Laat de leerlingen het vervolg van het verhaal verzinnen in kleine groepjes. Laat ze het tekenen, dramatiseren, ...
4. Laat je inspireren door één van de workshops uit 'Taalduiken en artisculeren', bijvoorbeeld 'Tableau Vivant' of 'Vertel je verhaal'.
5. De groepjes stellen hun eigen creatieve inbreng aan elkaar voor. Reflectie op leesverwachting, ideeën IIn, link met verhaal.
6. Motiveer de leerlingen om de rest van het verhaal zelfstandig te lezen. Reflectie op vervolg verhaal versus ideeën van IIn.

Meer weten over muzisch taalonderwijs?

Enkele toegankelijke tips over leesbeleid en muzisch taalonderwijs op PXL-Experts:

- Dewulf, M. (2022, maart 24). Van schoolvisie naar leesvisie: 5 tips.
Weblink: <https://www.pxlexperts.be/van-schoolvisie-naar-leesvisie/>
- Reekmans, K. (2020, april 11). Talig aan de slag met muzische impulsen: 3 tips.
Weblink: <https://www.pxlexperts.be/talig-aan-de-slag-met-muzische-impulsen-3-tips/>

Wil je meer lezen over enkele concrete praktijkvoorbeelden voor muzisch taalonderwijs?

Surf naar: <https://taalcultuur.pxl.be/nl/publicaties/>

- ArtiCULan praktijkgids en kijkwijzer onderwijs vanuit de kunsten in meertalige basisscholen in het Engels, Nederlands, Portugees, Turks en Spaans: <https://www.articulan.eu/products/>
- Videobeelden van muzische workshops in meertalige basisscholen:
articulan.eu: <https://www.articulan.eu/good-practices/> en Klascement: <https://www.klascement.net/>
- Kleine kinderen, grote kansen: lerend netwerk 2 april 2021
De kracht van partnerschappen met een muzisch tintje! - Karen Reekmans
https://www.grotekansen.be/nl/projectjaar_2020_2021/394

Vakartikels, blogs en boeken

- Dewulf, M. (2022). Van schoolvisie naar leesvisie. Waarom zet je als school in op leesplezier? Tijdschrift FONS feb 2022 (N° 16), pp. 24-25.
- Reekmans, K., Swerts, C. (2021). ArtiCULan, artistieke interacties in de meertalige klas. Onderwijstijd september 2021 (jrg 1 n°3), pp. 10-16.
- Reekmans, K., Swerts, C. (2021). Kijk, voel, luister en beweeg. School- en klaspraktijk juni 2021 (jrg 62 n°2), pp. 25.
- Reekmans, K. (2021). Muzische expressie brengt meertaligheid tot leven. Tijdschrift FONS mei 2021 (N° 14), pp. 34-35.
- Reekmans, K., Knaepen, M., Schrooten, E., Braet, K. (2020). Vluchten voor vloed, taal verpakt in een muzisch jasje. School- en klaspraktijk september 2020 (jrg 61 n°4), pp. 4-15.
- Reekmans, K., Bogaerts, D. & Nauwelaerts, K. (2020). “Genereertaal dankzij muzische expressie”. Opgevraagd op 7 juli 2020 van de website Didactief online.
- Reekmans, K., Henry, E. & Baeckeland, H. (2020). Taalduiken en artisculeren, ontwikkelingsgericht en muzisch taalonderwijs in meertalige basisscholen. Hasselt: Hogeschool PXL i.s.m. la Haute Ecole de la Ville de Liège & Bal Spécial. Realisatie met de financiële steun van de Nederlandse Taalunie.
- Nauwelaerts, K., Reekmans, K. (2019). Meertaligheid omarmen dankzij muzische expressie. Congres proceedings Het schoolvak Nederlands, november 2019 (n° 33), pp. 215-217.

Check-out

Wat neem je mee uit deze sessie?

Projectcoördinatie: Michelle Dewulf - Michelle.Dewulf@PXL.be